

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΗΛΗΘΟΣ

«Έτος κατάρατον.—Έργαστήρια...αναφυκτικά!—Η τέχνη και η λύσσα.—Ζητείται Μαικήνας.—Δός ημῖν.—Ψωμί και ξύλο.—Ένεκα ή θεά!—Η άνακένωσις του Ζαπτείου.—Χωρίς προσωπίδας.—Οί άληθινοί μασκαράδες.

ΕΥΓΟΝ τὸ 1916, ἐδέχθη τὸς γιουγαῖομούς, δικαίους ὑπέρποτε. Διότι ὑπῆρξε διὰ τὴν Ἑλλάδα ἔτος δοκιμασιῶν ὑπερτάτων. Τὸ νέον ἔτος ἄς εὐχηθῶμεν νὰ εἶνε ἔτος γαλήνης, ἀποκαταστάσεως τῶν ἐθνικῶν ἐλπίδων, εἰρήνης δι' ὅλον τὸν κόσμον καὶ περισυλλογῆς.

Ἐν ἐκ τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων, τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησε πάντοτε τοὺς καλλιτέχνας μας καὶ τὸ ὁποῖον πάντοτε ἔμεινεν ἄλυτον, εἶνε τὸ τῶν ἐργαστηρίων. Οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ γλύπται εἶνε σκορπισμένοι εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ὁρίζοντος, τὰ πλέον ἀπομεμαρυσμένα, ἄγνωστοι ἐντελῶς. Ἐὰν θελήσῃ εἰς φιλότεχνος καὶ ἰδίως εἰς ξένος νὰ ἐπισκεφθῇ καλλιτεχνικὰ ἐργαστήρια, θὰ χρειασθῇ δεκάδα Μεντόρων πρὸς ἀνακύψιν των. Εἰδικὰ ἐργαστήρια δὲν ὑπάρχουν, οἱ πλεῖστοι τῶν καλλιτεχνῶν δὲν δύναται νὰ διαθέσων κεφάλαια πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἀναγκάζονται ἄλλοι μὲν νὰ περιορίζονται εἰς ἀκατάλληλα δωμάτια, ἄλλοι δὲ ἐργάζονται ἀπογοητευόμενοι, ἄλλοι κατέφυγον εἰς τὰς Σιβηριανὰς ἀπεράντους αἰθούσας τοῦ Ζαπτείου διὰ νὰ ἀφήσουν τὴν τελευταίαν πνοήν, ὡς ὁ Παρλιώρος καὶ ὁ Χατζῆς, ἄλλοι κατέφυγον εἰς Καλλιθεὰν καὶ δύο ἐλλυμνίσθησαν εἰς τό... Λυσοιατρεῖον.

Φίλος καλλιτέχνης κατατρυχομένος ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν ἀτελιέ, μοῦ ὑποβάλλει τὴν γνώμην ὅπως γίνῃ μία παρόρμησις πρὸς τινα ἐκ τῶν ἀποπλιστῶν, νὰ συνκατανεύσῃ νὰ γίνῃ ὁ εὐεργέτης τῶν καλλιτεχνῶν μὲ τὸ ἀζημιῶτον. Δηλαδή νὰ κτίσῃ μερικὰ ἀτελιέ 5—10 ἐν ἄρχῃ, τὰ ὁποῖα νὰ ἐνοικιάσῃ εἰς λογικὰς τιμὰς πρὸς τοὺς καλλιτέχνας, οἱ ὁποῖοι σήμερον δίδουν ἐνοίκια, χωρὶς νὰ ἡμποροῦν νὰ ἐργασθῶν. Καταλληλότητος δὲ χώρος δύναται νὰ εὐρεθῇ εἰς ἀρόδογ τῆς ὁδοῦ Κηφισίας, πέρας τῶν στρατώνων τοῦ πυροβολικοῦ, ὅπου καὶ θὰ ἀνεγερθῇ προσεχῶς ἡ Ἑθνικὴ Πινακοθήκη. Ἐκεῖ καὶ χώρος ὑπάρχει καὶ αἱ τιμαὶ τῶν οἰκοπέδων δὲν εἶνε δυσθεώρητοι. Διὰ τῆς ἰδρύσεως τῶν καλλιτεχνικῶν ἐργαστηρίων ἐν εἰδικῷ χώρῳ μετὰ μᾶς κοινῆς αἰθούσης, ἥτις νὰ χρησιμεύῃ ὡς διὰρκίης ἀγορὰ ἐργῶν, ἢ πρὸς τοὺς καλλιτέχνας προσφερομένη ἐκδούλευσις εἶνε μεγάλη. Διότι εὐκόλα θὰ τοὺς συναντᾷ κανεῖς, θὰ ἀγαπῇ καὶ ἐν πνεύμα συναισθητικότητος, θὰ λυθῇ δ' ἐπίσης καὶ ἐν ἄλλῳ ζήτημα, ἐπίσης σπουδαῖον, τὸ τοῦ μοντέλου, διότι διὰ τῆς γειτνιάσεως διευκολύνεται καὶ τῶν μοντέλων ἢ χρησιμοποίησις. Πρὸς τοῦτους καὶ τοὺς ξένους καλλιτέχνας, οἵτινες εἶνε περαστικοί, διευκολύνομεν παρέχοντες στέγην προκειμένου νὰ ἐργασθῶν, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν φύσιν καὶ τὰ ἐνδοξα μνημεῖά της.

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ εὐρεθῇ ὁ ἐπιχειρηματίας, ὅστις ὄντως θὰ εὐεργετήσῃ τὸν πλάνητα σήμερον καὶ διεσκορπισμένον καλλιτεχνικὸν κόσμον θὰ εἰσπράττῃ τοὺς τόκους τῶν χρημάτων του ἐκ τῶν ἐνοικίων καὶ θὰ ἀποκτήσῃ μερικὰ ἔργα, τιμῆς δέκα, τῶν εὐγνωμονούντων καλλιτεχνῶν καὶ θὰ καταρτίσῃ οὕτω καὶ μίαν Πινακοθήκην, ἡ ὁποία μίαν ἡμέραν θὰ ἔχῃ τὴν ἀξίαν της, λόγῳ τουλάχιστον τῆς προελεύσεως της...

«Καὶ δὲς ἡμῖν τὸν ἄρτον τὸν ἐπισύσιον...» Τὴν καθημερινὴν αὐτὴν οὔτησιν ἔπαυσα νὰ ἐξαπιστέλλω πρὸς τὸν Θεόν. Ἀρμοδιώτερος ἀποδέκτης εἶνε ἡ Ἄντάντ. Διότι ὁ Θεὸς δὲν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ μοῦ δίδῃ τὴν λάσπην τὴν ἀνάμικτον μὲ κάθε εἶδος τρεφίμων καὶ μὴ, ἀφοῦ ὁ ἄρτος τοῦ ἀποκλεισμοῦ περιέχει πίτουρα, κριθάρι, σίκαλι, καλαμπόκι, ἄχρα, κολοκυθοκορράδες, βρώμην καὶ... βρώμην, καὶ μόνον σι τὰρι δὲν περιέχει. Ἐπροτάθησαν πρὸς θεοσπείαν τοῦ κακοῦ διάφοροι ἄλλοι τρόποι κατασκευῆς. Ἄρτος ἀπὸ πατάτες—ἀλλὰ πού νὰ εὐρεθῶν τὰ... ὑπόγεια αὐτὰ μῆλα ἀφοῦ ἐξηφανίσθησαν εἰς τὰ ὑπόγεια ἢ πωλοῦνται, ὅπως προσηφίτευσεν ὁ Λεπενιώτης, μὲ τὴ ξυγαριά τοῦ φαρμακείου, ἀπὸ μπαζέλια, ἀπὸ ἀσφροδελοῦς, ἀπὸ κάστανα. Πρακτικώτερος ὅμως ὑπῆρξε κάποιος Ἀμερικανός, ὅστις πρὸ τινος διεκήρυξεν ὅτι ἐφεῦρε τρόπον νὰ κατασκευάζεται ψωμί ἀπὸ ξύλο. Δὲν ξέρω πόσον θέλει ὁ ἐφευρέτης διὰ τὴν ἐφευρέσιν του... ξύλο, ἀλλὰ ξύλον γνώσεως χρειάζεται ἀσφαλῶς διὰ τὴν Ἑλλ. πολιτείαν, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ φροντίσῃ διὰ τὴν σιτάρειαν τῆς χώρας, ἵνα μὴ αὕτη μαστίζεται ἡδὴ ἀπὸ πείναν.

Βαθεῖαν συγκίνησιν ἡσθάνθησαν οἱ περιπατηταὶ τοῦ Ζαπτείου, εὐρεθέντες ἔξωφρα πρὸ ἐκχερσώσεως μεγάλου μέρους τῆς εἰσόδου. Τὸ ἀσπلاγχνον δρεπάνι κατὰ διαταγὴν δὲν ἤξεύρω τίνας μεγαλοφροῦς ἀνακαινιστοῦ ἢ μᾶλλον ἀνακαινιστοῦ ἔκοψε πρόοριζα ὅλα τὰ ἀνθηρὰ φοινικοειδῆ δενδρύλλια καὶ ἀνέσκαψε ὅλην τὴν καταπράσινην πόνον, διὰ νὰ φαίνωνται καλλιτερεα αἱ κερκίδες τοῦ Σταδίου! Εἰς τόπον ὅπου ἡ βλάστησις φυτοζωεῖ τοιαύτη καλαιοθητικὴ ἀντίληψις εἶνε εἰρωνεῖα. Μία πινακίς, ἀπὸ τὰς συνήθως ἀναρτωμένας εἰς τὰ πάρκα : «Μὴ κόπτετε τὰ ἄνθη, μὴ θίγετε τὰ δένδρα» ἔπρεπε νὰ καρφωθῇ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ζαπτείου. Κυκλοφοροῦνται καὶ ἄλλαι μεταρρυθμίσεις... θέας χάριν. Τρέμομεν μήπως ἴδωμεν νῦν φαλάκρας, διὰ νὰ φανῇ καὶ τὸ... Νοσοκομεῖον τῶν παιδῶν!

«Κάτω αἱ προσωπίδες!» Ἀστυνομικὴ διαταγὴ καὶ οἱ μασκαράδες δεμένοι. Ἐνεκα ἢ... κατὰστάσεως, ὅσοι θέλουν νὰ μασκαρωθῶν, μποροῦν νὰ φορέσουν ὅ,τι θελήσουν, μόνον τὸ πρόσωπον θὰ μείνῃ ὅπως εἶναι. Δηλαδή οἱ μασκαράδες, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν τὸν ἡρωισμόν εἰς τὰς θλιβεράς ἡμέρας στερήσεων καὶ ταπεινώσεων νὰ διασκεδάζουν, ἐκρίθη περιττὸν νὰ φορέσων προσωπίδα. Χειρότεροι μασκαράδες δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνουν καὶ γαϊδάρου κεφαλὴν ἂν τοποθετήσουν ἐπὶ τῆς ἰδικῆς των. Μασκαράδες ἐκ τοῦ φυσικοῦ. Δούα!

ΔΑΦΝΙΣ